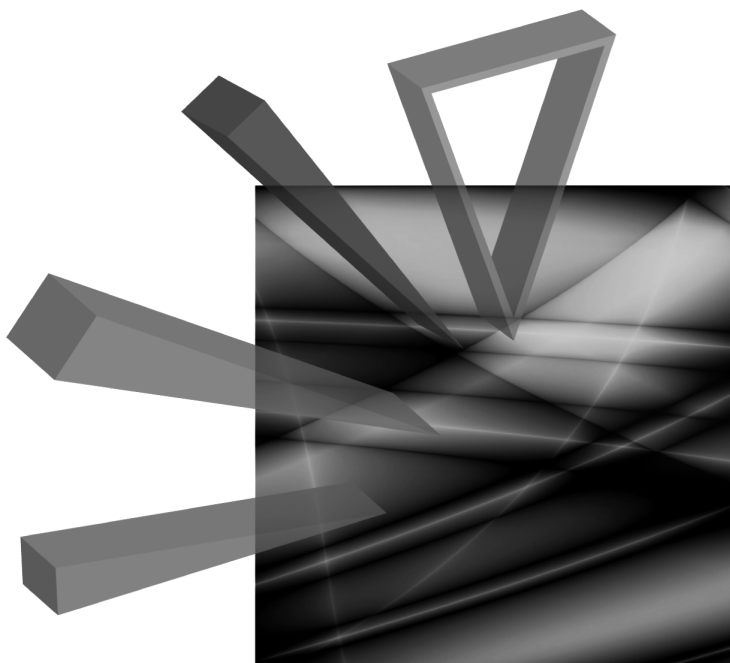

EKONOMIA ECONOMICS

4(16) • 2011

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2011

Redaktor Wydawnictwa: *Aleksandra Śliwka*
Redaktor techniczny: *Barbara Łopusiewicz*
Korektor: *Justyna Mroczkowska*
Łamanie: Comp-rajt
Projekt okładki: *Beata Dębska*

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych
The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl>
oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawnictwa

© Copyright Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2011

ISSN 2080-5977 (Ekonomia)

ISSN 1899-3192 (Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu)

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Nakład: 200 egz.

Spis treści

Wstęp	9
Ewa Pancer-Cybulska: Społeczna odpowiedzialność terytorium w świetle koncepcji zrównoważonego rozwoju	11
Sebastian Bobowski: Ewolucja polityki spójności Unii Europejskiej w perspektywie 2014-2020	29
Mirosława Klamut: Nowe mechanizmy realizacji spójności terytorialnej w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego do roku 2020	41
Grażyna Adamczyk-Łojewska: Problemy konwergencji i dywergencji ekonomicznej na przykładzie krajów Unii Europejskiej, w tym Polski	57
Urszula Markowska-Przybyła: Integracja a konwergencja realna. Konwergencja regionalna w Polsce według klasycznych i alternatywnych metod badań	77
Małgorzata Markowska, Danuta Strahl: Klasyfikacja dynamiczna unijnych regionów ze względu na poziom charakterystyk innowacyjności (w zakresie INPUT)	97
Małgorzata Markowska: Klasyfikacja regionów UE ze względu na dynamikę charakterystyk innowacyjności (w zakresie INPUT)	119
Bernadeta Baran: Kierunki zmian w zakresie polityki socjalnej w krajach UE	139
Leszek Cybulski: Realizacja unijnej polityki zatrudnienia w Polsce	151
Joanna Jakubowska: Polsko-niemiecki rynek pracy po 1 maja 2011 r. – analiza sytuacji, skutki i prognozy	168
Agata Chlebicka: Kryzys modelu multikulturalizmu – przegląd wybranych problemów rynku pracy na przykładzie Holandii	180
Maciej Żmuda: Strategia Europa 2020 jako plan rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej	200
Artur Szmaciarski: Współpraca energetyczna Unii Europejskiej i Federacji Rosyjskiej na tle unijnej polityki energetycznej	211
Alicja Lindert-Zyznarska: Instrumenty finansowe wspierania rozwoju regionów w perspektywie finansowej 2014-2020	226
Jan Borowiec: Polityka pieniężna w Polsce i w strefie euro – analiza porównawcza	238
Jarosław Czaja: Działania Rządu RP umożliwiające dostosowanie do zmienności kursów walut	254
Agnieszka Tkaczyszyn: Nowy kształt struktury instytucjonalnej nadzoru bankowego w Unii Europejskiej	272
Alina Bartosiewicz: Dokapitalizowanie instytucji finansowych w świetle przepisów o konkurencji Unii Europejskiej	288

Waldemar Piotr Gil: Międzynarodowa sprawozdawczość finansowa europejskim językiem biznesu	305
Magdalena Broszkiewicz: Proces konwergencji regulacji ładu korporacyjnego na rynkach kapitałowych krajów Unii Europejskiej	325
Wawrzyniec Michalczyk: Perspektywy przystąpienia kolejnych krajów do strefy euro	339
Marta Wincewicz-Bosy: Logistyka i eurologistyka jako elementy systemu integracji międzynarodowej w gospodarce światowej	353
Łukasz Olipra: Tanie linie lotnicze – nowa „jakość” w przewozach lotniczych w Unii Europejskiej	368
Joanna Michalczyk: Przemiany w polskim przemyśle spożywczym po akcesji do Unii Europejskiej	387
Franciszek Kapusta: Drobiarstwo mięsne w Polsce i jego powiązania z rynkiem Unii Europejskiej	398
Zbigniew Piepiora: Rola Unii Europejskiej w przeciwdziałaniu skutkom katastrof naturalnych	412
Marcin Nowik: Wpływ Traktatu Lizbońskiego na kształt współpracy rozwojowej pomiędzy Unią Europejską a krajami AKP	423
Andrzej Raszkowski: Program TACIS w państwach postsowieckich	436
Nikita Nikiforov, Valery Nikiforov: The main directions of international co-operation in the sphere of higher education	446
Nikita Nikiforov: Политические аспекты вхождения стран Балтии в Болонский процесс	458
Magdalena Biedziak, Joanna Piotrowicz, Marta Rewera: Erasmus – nowy wymiar studiowania. Realizacja Programu LLP Erasmus na wrocławskich uczelniach w latach 2002-2011	471

Summaries

Ewa Pancer-Cybulska: Social territorial responsibility in the light of sustainable development concept	28
Sebastian Bobowski: Evolution of EU Cohesion Policy in years 2014-2020	40
Mirosława Klamut: New mechanisms of territorial cohesion realization in “National Strategy for Regional Development during the period 2010-2020”	56
Grażyna Adamczyk-Łojewska: Problems of economic convergence and divergence on the example of the European Union countries, including Poland	76

Urszula Markowska-Przybyła: Integration versus real convergence. Regional convergence in Poland according to classical and alternative methods of research	96
Małgorzata Markowska, Danuta Strahl: Dynamic classification of EU regions with regard to innovation characteristics level (regarding INPUT)	118
Małgorzata Markowska: Classification of EU regions by the dynamics of innovation characteristics (regarding INPUT)	137
Bernadeta Baran: Directions of changes in social policy of the European Union states	150
Leszek Cybulski: Accomplishment of the European Union's employment policy in Poland	167
Joanna Jakubowska: Polish-German labour market after May 1, 2011 – analysis of the situation, implications and forecasts	179
Agata Chlebicka: Crisis of multiculturalism – an overview of labour market's chosen problems on the example of the Netherlands	198
Maciej Żmuda: Europe 2020 strategy as a plan of socio-economic growth of the European Union	210
Artur Szmaciarski: Energy cooperation of the European Union and the Russian Federation against the background of EU energy policy	225
Alicja Lindert-Zyznarska: Financial instruments supporting regional development in the financial perspective 2014-2020	237
Jan Borowiec: Monetary policy in the euro zone and in Poland – a comparative analysis	253
Jarosław Czaja: Actions of Polish government enabling the adjustment to volatility of exchange rates	271
Agnieszka Tkaczyszyn: New shape of institutional structure of banking supervision in the European Union	287
Alina Bartosiewicz: Recapitalisation of financial institutions in the light of the European Union competition law	304
Waldemar Piotr Gil: International financial reporting as the European business language	324
Magdalena Broszkiewicz: Convergence process of corporate governance regulations on capital markets of the European Union member states	337
Wawrzyniec Michalczyk: Perspectives of accession another countries accession to the euro zone – an overview	352
Marta Wincewicz-Bosy: Logistics and eurologistics as the elements of the system of international integration in the global economy	367
Łukasz Olipra: Low cost airlines – a new “quality” in the air transport in the European Union	386
Joanna Michalczyk: Changes in Polish food industry after the accession to the European Union	397

Franciszek Kapusta: Poultry meat production in Poland and its relation with the European Union market	411
Zbigniew Piepióra: The role of the European Union in counteracting the results of natural disasters	422
Marcin Nowik: The impact of the Lisbon Treaty on the EU – ACP states development cooperation	435
Andrzej Raszkowski: TACIS programme in post-Soviet countries	445
Nikita Nikiforov, Valery Nikiforov: Główne determinanty międzynarodowej współpracy w zakresie szkolnictwa wyższego	457
Nikita Nikiforov: Political aspects of joining the Bologna Process by the Baltic states	470
Magdalena Biedziak, Joanna Piotrowicz, Marta Rewera: Erasmus – new dimension of studying. Implementation of LLP Erasmus at Wrocław's universities in 2002-2011	489

Magdalena Biedziak, Joanna Piotrowicz, Marta Rewera

Koło Naukowe Integracji Europejskiej *YOUrope*
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

**ERASMUS – NOWY WYMIAR STUDIOWANIA.
REALIZACJA PROGRAMU LLP ERASMUS
NA WROCŁAWSKICH UCZELNIACH
W LATACH 2002-2011***

Streszczenie: Artykuł prezentuje program UE „Uczenie się przez całe życie” ze szczególnym uwzględnieniem jednego komponentu – programu Erasmus. Jego celem jest przedstawienie realizacji programu na wrocławskich uczelniach. W tym celu zebrane zostały dane dotyczące wyjazdów i przyjazdów studentów w jego ramach. Artykuł skupia się na ukazaniu dynamiki zmian liczby zagranicznych studentów przyjeżdżających do Wrocławia, z uwzględnieniem krajów ich pochodzenia, semestru, podczas którego realizują stypendium, przez porównanie danych statystycznych uzyskanych w trakcie badania. Przedstawiono charakterystykę programów projektu „Uczenie się przez całe życie”. Zaprezentowano statystyki w Polsce na podstawie danych uzyskanych z wrocławskich uczelni (przesłane kwestionariusze), skupiono się na ich analizie i próbie usystematyzowania zaobserwowanych tendencji.

Słowa kluczowe: „Uczenie się przez całe życie”, program Erasmus, wrocławskie uczelnie.

1. Wstęp

Z roku na rok obserwuje się coraz większe migracje wśród obywateli Unii Europejskiej. Jest to bez wątpienia spowodowane w znacznej mierze znoszeniem granic, a także zmniejszaniem ograniczeń w przepływie ludzi oraz otwieraniem przez kolejne państwa członkowskie swoich rynków pracy na obywateli innych państw. Zjawisko to pozostaje nie bez znaczenia dla państw, zarówno tych, z których ludność wyjeżdża, jak i tych, do których emigruje. Migracje nie są jednak spowodowane wyłącznie celem zarobkowym czy też czysto turystycznym. Coraz częściej

* Artykuł jest częścią projektu badawczego „Wrocławscy Erasmusi” realizowanego przez Koło Naukowe w roku akademickim 2010/2011 dzięki wsparciu finansowemu Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu ze środków na badania własne. Projekt ma na celu pozyskanie i usystematyzowanie danych na temat realizacji programu Erasmus na wrocławskich uczelniach oraz zbadanie poziomu satysfakcji studentów zagranicznych z faktu studiowania we Wrocławiu.

mają one na celu zdobycie odpowiedniego (w oczach wyjeżdżających – lepszego) wykształcenia oraz przyszłych kwalifikacji zawodowych.

Unia Europejska od lat daje wiele możliwości rozwoju osobom z różnych przedziałów wiekowych, zarówno tym młodszym, jak i starszym. Cel ten osiąga m.in. przez inicjowanie różnych programów pozwalających na rozwój oraz aktywizację społeczeństwa. Wśród tych inicjatyw znajduje się także program „Uczenia się przez całe życie” (*Lifelong Learning Programme*). Jest to program w dziedzinie edukacji i doskonalenia zawodowego, przewidziany na lata 2007-2013, który propaguje ustawiczne kształcenie się. W jego skład wchodzi cztery programy sektorowe (Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius, Grundtvig) oraz program międzysektorowy (*Lifelong Learning – Transversal Programme*) i program Jean Monnet¹. Polska bierze udział w programie LLP od 1998 r. Inicjatywa cieszy się coraz większą popularnością nie tylko w Polsce, ale i w całej Europie, o czym świadczyć mogą realizowane do tej pory projekty oraz wciąż rosnąca liczba wniosków o wsparcie, a także sam budżet programu „Uczenie się przez całe życie” przeznaczony na działania zdecentralizowane, który w 2009 r. wynosił 68 938 000 euro².

W niniejszym artykule zostanie omówiony jeden z elementów programu „Uczenie się przez całe życie” – program Erasmus, dzięki któremu studenci mają możliwość czasowego przebywania na uczelniach w całej Europie. Celem publikacji jest przedstawienie poszczególnych programów wchodzących w skład programu „Uczenie się przez całe życie”, ze szczególnym uwzględnieniem programu Erasmus, ukazanie, jak przebiega jego realizacja we Wrocławiu, jego analiza oraz zademonstrowanie dynamiki zmian liczby uczestników w poszczególnych latach.

W pierwszej części omówione zostaną poszczególne programy wchodzące w skład LLP. Następnie autorzy przedstawiają statystyki dotyczące programu Erasmus – zarówno dla Polski, jak i dla Wrocławia. Dane faktograficzne dotyczące całej Polski pozyskano z portalu DG Edukacja i Kultura. Program „Uczenie się przez całe życie”. Erasmus (www.erasmus.org.pl), natomiast dane dotyczące Wrocławia zostały pozyskane metodą kwestionariuszową bezpośrednio z wrocławskich uczelni. Badaniu zostały poddane wszystkie wrocławskie uczelnie wyższe, zarówno publiczne, jak i niepubliczne. Badanie polegało na podaniu liczby studentów z zagranicy studiujących na danej uczelni w określonym semestrze ogółem oraz w rozbiciu na kraje, skąd pochodzili zagraniczni studenci. W czasie badania okazało się, że nie wszystkie uczelnie goszczą studentów z zagranicy w ramach programu Erasmus, stąd ostateczne wyniki wykorzystane w niniejszej publikacji pochodzą z 14 uczelni, 7 publicznych, takich jak: Uniwersytet Wrocławski, Politechnika Wrocławska, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Akademia Medyczna we Wrocławiu, Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, Uniwersytet Przy-

¹ <http://www.llp.org.pl/o-programie>, 13.03.2011.

² www.frse.org.pl, 13.03.2011.

rodniczy we Wrocławiu, Akademia Muzyczna we Wrocławiu, oraz 7 niepublicznych, takich jak: Wyższa Szkoła Filologiczna, Wyższa Szkoła Handlowa, Wyższa Szkoła Humanistyczna, Wyższa Szkoła Logistyki i Transportu, Wyższa Szkoła Zarządzania „Edukacja” oraz Wyższa Szkoła Zarządzania i Finansów. Uzyskane dane oraz ich analiza pozwolą odpowiedzieć na pytania: jakim zainteresowaniem cieszą się wrocławskie uczelnie wśród zagranicznych studentów, z jakich krajów przyjeżdżają najczęściej studenci do Wrocławia oraz jak poszczególne wrocławskie uczelnie prezentują się na tle innych uczelni w kraju, a w końcu jaka jest dynamika zmian na wrocławskich uczelniach w ostatnich latach, jeśli chodzi o liczbę studentów i kraje ich pochodzenia.

2. „Uczenie się przez całe życie” i jego miejsce w polityce UE

Wraz z coraz szybszym rozwojem światowych systemów gospodarczych coraz częściej znaczenia nabiera kapitał ludzki. Obecnie w dużej mierze sukces ekonomiczny krajów zależy od tego czynnika – wiedzy, umiejętności oraz kompetencji obywateli. Z tego również względu rządy coraz częściej dbają o podniesienie jego poziomu.

Gospodarka oparta na wiedzy to stosunkowo nowy typ gospodarki. To model bazujący na innowacyjności, w którym wiedza jest jednym z czynników produkcji. Strategia lizbońska była praktycznym przejawem realizacji GOW.

Na szczycie w Luksemburgu w 1997 r. została przyjęta Europejska Strategia Zatrudnienia. Powstała ona w wyniku obaw o dalszy rozwój gospodarczy, przy czym za czynnik determinujący ten rozwój uznano rozwój rynku pracy. Strategia zakładała kilka celów, a mianowicie: osiągnięcie wysokiego wskaźnika zatrudnienia we wszystkich grupach społecznych, przeciwdziałanie bezrobociu w sposób aktywny, a także ważność uczenia się przez całe życie.

Na posiedzeniu w Lizbonie w marcu 2000 r. Rada Europejska wezwała Radę ds. Edukacji, Młodzieży i Kultury do podjęcia ogólnych rozważań na temat konkretnych przyszłych celów systemów kształcenia, skupiając się na wspólnych priorytetach z jednoczesnym poszanowaniem różnorodności narodowej³. W lutym Rada ds. Edukacji, Młodzieży i Kultury przyjęła raport, w którym określiła liczbę wspólnych priorytetów na przyszłość, które muszą być dostosowane, oraz wkład w systemy kształcenia i szkolenia, jaki Europa musi wnieść, aby cel lizboński został osiągnięty.

Strategia lizbońska był to plan rozwoju gospodarki Unii Europejskiej przewidziany na lata 2000-2010. Jej podstawowym celem było uczynienie z Unii Europejskiej „najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki świata opartej na wiedzy, zdolnej do utrzymania trwałego wzrostu gospodarczego z większą liczbą

³ http://www.esib.org/documents/external_documents/0102_EC_future-objectives.pdf, 14.02.2001.

miejsc pracy i lepszymi miejscami pracy oraz większą spójnością społeczną”⁴. U jej podstaw znajdowało się stwierdzenie, że w celu zwiększenia poziomu życia i zapewnienia trwałości europejskiego modelu społecznego Unia musiała zwiększyć swoją wydajność oraz konkurencyjność w obliczu coraz ostrzejszej konkurencji globalnej, zmian technologicznych i starzenia się społeczeństwa.

Strategia lizbońska została zredefiniowana w 2005 r. w wyniku oceny śródkonkresowej, kiedy zauważono, że spełnienie jej założeń nie będzie możliwe. Pierwotna strategia stopniowo przekształcała się w skomplikowaną strukturę, w skład której wchodziły różnorodne cele i działania oraz niejasny podział zadań i odpowiedzialności, szczególnie między UE a poziomami krajowymi. Ostatecznie celem Strategii lizbońskiej była poprawa tempa i jakości reform na poziomie krajowym i europejskim⁵.

Nowe struktury gospodarcze, a także społeczeństwa opierają się w coraz większym stopniu na wiedzy i informacji. Z tego powodu w przyszłych celach systemów kształcenia i szkolenia szybkość zachodzących zmian, postępująca globalizacja i rosnąca złożoność w zakresie stosunków gospodarczych i społeczno-kulturalnych muszą znaleźć swoje odzwierciedlenie. W świetle tych wyzwań, a także mając na celu przyczynienie się do spełnienia celu strategicznego Europy, ministrowie edukacji przyjęli konkretne założenia, takie jak: poprawa jakości i efektywności systemów edukacji i szkoleń w Unii Europejskiej, ułatwienie dostępu do wszystkich systemów edukacji i szkoleń oraz otwarcie systemów kształcenia i szkolenia na świat⁶.

Podnoszenie jakości i poziomu kształcenia ma zasadnicze znaczenie, jeśli Europa ma stać się bardziej konkurencyjna, z dynamicznym społeczeństwem, a jej obywatele mają mieć większe możliwości rozwijania własnych umiejętności i kwalifikacji oraz samorealizacji jako członków społeczeństwa⁷.

Rada Unii Europejskiej w 2002 r. zatwierdziła program „Edukacja i szkolenie 2010” w ramach Strategii lizbońskiej. Jednak polityka kształcenia i szkolenia nabrała szczególnego znaczenia dopiero wraz z przyjęciem strategii „Europa 2020”. Jest to strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, ogłoszona przez Komisję Europejską 3 marca 2010 r. Największy nacisk UE kładzie na wzrost gospodarczy i zatrudnienie, uznając, że zarówno kształcenie ustawiczne, jak i uczestnictwo wszystkich w społeczeństwie są kluczem do wzrostu gospodarczego i zatrudnienia⁸. Poprawa wyników, podniesienie atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego, a także podniesienie jakości to główne cele nowej strategii w zakresie nauki. Mobilność osób uczących

⁴ http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/policies/lisbon/article_7207_pl.htm, stan na 09.2006.

⁵ http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/pdf/lisbon_strategy_evaluation_en.pdf, 2.02.2010.

⁶ http://www.esib.org/documents/external_documents/0102_EC_future-objectives.pdf, 14.02.2001.

⁷ http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/pdf/lisbon_strategy_evaluation_en.pdf, 2.02.2010.

⁸ http://ec.europa.eu/education/who-we-are/doc324_en.htm, stan na 11.01.2011.

się i nie tylko została uznana za zasadniczy element uczenia się przez całe życie oraz zwiększania szans na rynku pracy. Do priorytetów strategii „Europa 2020” należą: rozwój inteligentny, zrównoważony oraz sprzyjający włączeniu społecznemu.

W 2007 r. Komisja Europejska zintegrowała różne inicjatywy edukacyjne i szkoleniowe w jednym programie „Uczenie się przez całe życie” (*Lifelong Learning Programme*). Celem programu jest umożliwienie ludziom na wszystkich etapach ich życia kształcenia w całej Europie. Komisja Europejska jest odpowiedzialna za całościowe wdrażanie programu, a kierownictwo niektórych części leży w gestii Agencji Wykonawczej do spraw Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA) i agencji krajowych w państwach członkowskich UE⁹.

3. Charakterystyka elementów składowych programu „Uczenie się przez całe życie”

3.1. Program Comenius¹⁰

Celem programu Comenius jest wsparcie międzynarodowej współpracy związanej z oświatą szkolną przez zwiększenie liczby i jakości wyjazdów edukacyjnych (nazywanych przez Komisję Europejską „mobilnościami”) na terenie 27 krajów zjednoczonej Europy, krajów EFTA i EOG (Islandia, Liechtenstein, Norwegia), krajów zachodniobałkańskich (Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Serbia, Chorwacja, FYROM), Szwajcarii (na zasadzie specjalnej umowy) oraz kraju kandydującego do UE – Turcji. W ten sposób wspólnymi działaniami oświatowymi ma być do końca 2013 r. objętych 3 miliony uczniów [Płachecka 2009, s. 6].

Program ten skierowany jest przede wszystkim do wskazanych przez państwa biorące udział w programie szkół do poziomu szkoły średniej, do uczniów, nauczycieli oraz pozostałego personelu tych jednostek (w Polsce szkół i placówek realizujących obowiązek szkolny i obowiązek nauki, zgodnie z zapisami rozdziału 2 ustawy o systemie oświaty [Ustawa z dnia 7 września 1991 r. ...]). W programie tym mogą również uczestniczyć inne podmioty związane z oświatą szkolną, np. stowarzyszenia, organizacje *non profit*, ośrodki badawcze, a także organizacje pozarządowe.

Celem szczegółowym programu Comenius jest rozwijanie wśród młodzieży i kadry nauczycielskiej wiedzy o różnorodności kultur i języków europejskich oraz zrozumienia jej wartości. Do celów operacyjnych zalicza się¹¹: poprawę oraz wzrost mobilności uczniów i pracowników szkół w obrębie UE; zwiększenie współpracy pomiędzy szkołami w różnych krajach członkowskich; zachęcenie do

⁹ Tamże.

¹⁰ Na podstawie www.comenius.org.pl oraz prezentacji *Program Uczenie się przez całe życie. COMENIUS edukacja szkolna*, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Narodowa Agencja Programu „Uczenie się przez całe życie” (źródło: www.llp.org.pl).

¹¹ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc84_en.htm, stan na 21.05.2010.

nauki języków obcych, wspieranie tworzenia innowacyjnych i opartych na technologii informacyjnej i komunikacyjnej (TIK) treści, usług, metodologii uczenia oraz praktyk; uczestnictwo nauczycieli w kursach doskonalenia zawodowego oraz przygotowanie do pracy przyszłych nauczycieli; wspieranie poprawy metod dydaktycznych i zarządzania. Cele te realizowane są przez działania w ramach następujących grup zadań: 1) wzrost mobilności, 2) tworzenie partnerstw (w tym nowa oferta: Comenius Regio), 3) realizacja projektów wielostronnych, 4) tworzenie wielostronnych sieci powiązań, 5) pozostałe inicjatywy ukierunkowane na wspieranie celów programu Comenius.

3.2. Program Leonardo da Vinci

Program Leonardo da Vinci skupia się na konkretnych projektach w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego. Promuje inicjatywy umożliwiające m.in. mobilność osób chcących szkolić się w innych krajach Europy, podnoszenie kwalifikacji zawodowych, nawiązanie współpracy w celu transferu lub rozwoju innowacyjnych praktyk. Ma on na celu uczynić kształcenie zawodowe atrakcyjniejszym dla młodych ludzi, wspiera ich rozwój osobisty. Przez pomoc w pozyskiwaniu wiedzy, zdolności oraz kwalifikacji zwiększa ogólną konkurencyjność europejskiego rynku pracy. Kluczowe dla programu są innowacyjne projekty. Dążą do poprawy jakości systemów kształcenia przez opracowanie i transfer innowacyjnych kursów, metod nauczania, materiałów i procedur. Leonardo da Vinci nie tylko wspiera poprawę jakości kształcenia, ale do jego celów należy także zwiększenie liczby nawiązywanych kontaktów i współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami oferującymi możliwość kształcenia, przedsiębiorstwami oraz innymi podmiotami zaangażowanymi w ten program w Europie¹². W skład Leonardo da Vinci wchodzi projekty:

1. „Projekty Mobilności:
 - a) Projekty Staży (IVT i PLM),
 - b) Projekty Wymian (VETPRO).
2. Wizyty Przygotowawcze.
3. Projekty Partnerskie.
4. Projekty Transferu Innowacji”¹³.

W latach 2000-2006 z Polski wyjechało 24 108 osób, w 2007 r. aż 8801, co stanowiło 10,25% wszystkich osób uczestniczących w tym roku w programie. Był to do tej pory rok, w którym najwięcej Polaków skorzystało z oferty. W 2008 r. wyjechały 3983 osoby, co stanowiło 5,89% wszystkich uczestników. Najwięcej

¹² Opracowanie własne na podstawie *European Commission, Education and Training*, http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc82_en.htm, stan na dzień 30.09.2010.

¹³ <http://leonardo.org.pl/index.php/ida/2/>, 14.03.2011.

ochotników pochodziło z Niemiec, gdzie w latach 2000-2008 w programie wzięło udział 86 338 osób (16,62% całości)¹⁴.

3.3. Program Grundtvig

Program Grundtvig jest kolejną inicjatywą na rzecz aktywizacji zawodowej, tym razem skierowaną do osób dorosłych. Program dotyczy bowiem niezawodowej edukacji osób dorosłych, a szczególnie organizacji działających w tym obszarze – ich słuchaczy i pracowników. Szczególną wagę przywiązuje się przy tym do tego, aby kursy oferowane przez instytucje będące beneficjentami aktywizowały przede wszystkim grupy dorosłych najbardziej narażone na wykluczenie, tj. niepełnosprawnych, seniorów, mniejszości narodowe i etniczne, osoby o niskich kwalifikacjach, a także zamieszkujące na terenach słabiej rozwiniętych, o mniejszym natężeniu instytucji edukacyjnych.

Do głównych celów programu Grundtvig należy sprostanie wyzwaniom edukacyjnym, jakie się pojawiają ze względu na starzenie się społeczeństw, a także pomoc osobom dorosłym w doskonaleniu się i poprawie ich wiedzy i kompetencji [Borowiec, Wilk 2005, s. 395]. Cele szczegółowe określają natomiast dokładną liczbę spodziewanych beneficjentów do roku 2013 (7000 osób), a także zakładają poprawę współpracy placówek edukacyjnych w Europie i rozwój praktyk innowacyjnych na rzecz edukacji dorosłych, szczególnie w obszarze technologii informacyjnych.

Od roku 2009 program Grundtvig realizowany jest w ramach 10 akcji podzielonych na 2 grupy: tzw. akcje zdecentralizowane, które są obsługiwane przez Narodowe Agencje w krajach członkowskich, a także akcje scentralizowane obsługiwane przez Agencję Wykonawczą w Brukseli.

Uprawnione do udziału w programie są wszystkie kraje Unii Europejskiej, a także Islandia, Lichtenstein, Norwegia, Szwajcaria, Turcja i Chorwacja.

Program Grundtvig jest z czterech głównych programów należących do LLP zdecydowanie najmniej powszechny, dlatego też jego budżet dla Polski w 2011 r. wyniósł 2 444 000 euro¹⁵.

3.4. Program międzysektorowy

Do głównych celów programu międzysektorowego należy propagowanie współpracy europejskiej w dziedzinach obejmujących co najmniej dwa sektorowe programy szczegółowe oraz wspieranie jakości i przejrzystości systemów edukacji i szkoleń państw członkowskich¹⁶.

¹⁴ Opracowanie własne na podstawie *European Commission, Education and Training*, http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc82_en.htm, stan na dzień 30.09.2010.

¹⁵ <http://grundtvig.org.pl/>, 13.03.2010.

¹⁶ www.llp.org.pl, 13.03.2011.

Do kluczowych działań w ramach programu międzysektorowego należą¹⁷: polityka współpracy – innowacyjność i współpraca strategiczna w zakresie stosowanych rozwiązań; nauka języków obcych – łamanie barier językowych; technologia informacyjna i komunikacyjna (TIK) – innowacyjne kształcenie; rozpowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów projektu – rozpowszechnianie i wdrażanie wyników.

3.5. Program Jean Monnet

Program Jean Monnet powstał w celu promocji wiedzy o integracji europejskiej na szczeblu wyższej edukacji. Obejmuje takie działania, jak tworzenie Katedr Jeana Monneta na uczelniach, wprowadzanie zajęć z integracji europejskiej na uczelniach, na których ich brakuje, a także tworzenie modułów skupiających specjalistów z kilku uczelni wyższych w celu prowadzenia zajęć i badań nad tematem integracji europejskiej. Od roku 1989 do dziś projekty w ramach programu Jean Monnet zostały przeprowadzone w 68 państwach – zarówno należących do Unii Europejskiej, jak i spoza niej. Zaangażowały ok. 1500 profesorów, z których wiedzy skorzystało pół miliona studentów na całym świecie¹⁸.

3.6. Program Erasmus

Erasmus jest flagowym programem Unii Europejskiej umożliwiającym studentom uczenie się lub zdobycie pracy za granicą. Jest to program współpracy między uczelniami, z którego każdego roku korzysta ok. 200 000 osób. Jest on nie tylko skierowany do studentów, ale także do profesorów oraz pracowników firm współpracujących z uczelniami, którzy chcą się szkolić za granicą. W roku akademickim 2007/2008 stał się częścią programu „Uczenie się przez całe życie”¹⁹.

Erasmus ma na celu podniesienie jakości i wzmocnienie wymiaru europejskiego szkolnictwa wyższego przez wspieranie międzynarodowej współpracy między uczelniami, zwiększenie mobilności europejskiej, poprawę przejrzystości oraz pełnego akademickiego uznawania studiów i kwalifikacji w całej Unii²⁰. Mogą w nim brać udział członkowie Unii Europejskiej oraz obywatele Islandii, Liechtensteinu, Norwegii, Turcji, Chorwacji i byłej Jugosłowiańskiej Republiki Macedonii.

Erasmus ma już ponad 20-letnią historię – powstał w 1987 r., a po raz pierwszy z jego oferty 3244 studentów skorzystało w roku akademickim 1987/1988. Liczba ta wzrosła do 198 523 w 2009 r., z czego 60,74% stanowiły kobiety, dając w sumie wynik 2 065 148 osób. Polscy studenci już w roku akademickim 1998/1999 mieli

¹⁷ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc90_en.htm, 20.06.2008.

¹⁸ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc88_en.htm, stan na 23.02.2011.

¹⁹ Tamże.

²⁰ Opracowanie własne na podstawie *European Commission, Education and Training*, http://ec.europa.eu/education/erasmus/doc920_en.htm, stan na 20.12.2010.

szansę spróbować swoich sił na zagranicznych uczelniach (wtedy jeszcze w ramach programu Socrates II – Erasmus). Wyjechało wówczas 1426 osób. W ciągu 10 lat liczba uczestników zwiększyła się do 13 402 osób w 2008/2009 r. Ogółem wyjechało 79 786 Polaków. Liczba osób chcących studiować w Polsce również zwiększa się z roku na rok i do tej pory decyzję tę podjęło 23 004 stypendystów²¹.

Studentami najczęściej wyjeżdżającymi na stypendium są studenci francuscy – co roku ich liczba sięga ponad 20 tysięcy. Na drugim miejscu plasują się Niemcy, tam również wielu młodych ludzi korzysta z oferty. Aczkolwiek jeśli wziąć pod uwagę stosunek liczby studentów wyjeżdżających do ich całkowitej liczby w danym kraju, należy odnotować, że Liechtenstein, Luksemburg, Austria, Malta i Hiszpania to państwa z największym udziałem studentów wyjeżdżających²².

Hiszpania cieszy się największą popularnością jako miejsce docelowe. Na studia tam w roku akademickim 2008/2009 zdecydowały się 33 172 osoby. Francja i Niemcy to również miejsca często wybierane²³.

W roku akademickim 2008/2009 w ramach stypendium wyjechało o 8,7% więcej osób niż w roku poprzednim. Jest to spory wzrost. Program umożliwia również wyjazd osobom o znacznym stopniu niepełnosprawności – do tej pory z tej oferty skorzystało 213 osób²⁴.

Wiele badań wskazuje, że okres spędzony za granicą nie tylko wzbogaca życie studentów w dziedzinach naukowych i zawodowych, ale także przyczynia się do efektywniejszej nauki języków obcych, wzrostu umiejętności międzykulturowych, samodzielności i samoświadomości. Zdobyte w trakcie trwania programu doświadczenia pozwalają studentom lepiej zrozumieć, co to znaczy być obywatelem Europy. Ponadto wielu pracodawców docenia taki okres za granicą, co zwiększa szanse zatrudnienia studentów i polepsza perspektywy pracy.

4. Program Erasmus w Polsce

W roku akademickim 2008/2009 w programie Erasmus wzięło udział 220 polskich uczelni, z czego dokładnie połowę stanowiły uczelnie niepubliczne. 11 784 z 13 402 osób wyjechało na studia, pozostała część skorzystała z oferty wyjazdu na praktykę. Średnia długość pobytu polskiego studenta za granicą to 6 miesięcy²⁵.

²¹ Opracowanie własne na podstawie danych *Lifelong Learning Programme The Erasmus Programme. Statistical Overview 2008/2009*, http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc82_en.htm, stan na grudzień 2010.

²² Tamże.

²³ Tamże.

²⁴ Tamże.

²⁵ Opracowanie własne na podstawie danych z raportu: Erasmus w Polsce w roku akademickim 2008/2009. Wyjazdy studentów na studia. Przyjazdy zagranicznych studentów na studia, <http://www.erasmus.org.pl/index.php/ida/54/>, 2010.

W tym samym roku w programie uczestniczyło najwięcej studentów Uniwersytetu Warszawskiego, a ich liczba wyniosła 1097. Na drugim miejscu z liczbą studentów 816 znajdował się Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Uniwersytet Wrocławski z liczbą 774 osób uplasował się na trzecim miejscu.

Kwota, jaka została przeznaczona na ten cel w Polsce, to 25 681 001 euro. Natomiast średni grant przyznany studentowi wyniósł 354,21 euro.

Największą popularnością wśród polskich studentów cieszą się Niemcy. W roku akademickim 2008/2009 wyjechały tam 1904 osoby. 1552 beneficjentów jako kraj docelowy upodobało sobie Hiszpanię. Na trzecim miejscu znalazła się Francja z liczbą 1090 osób.

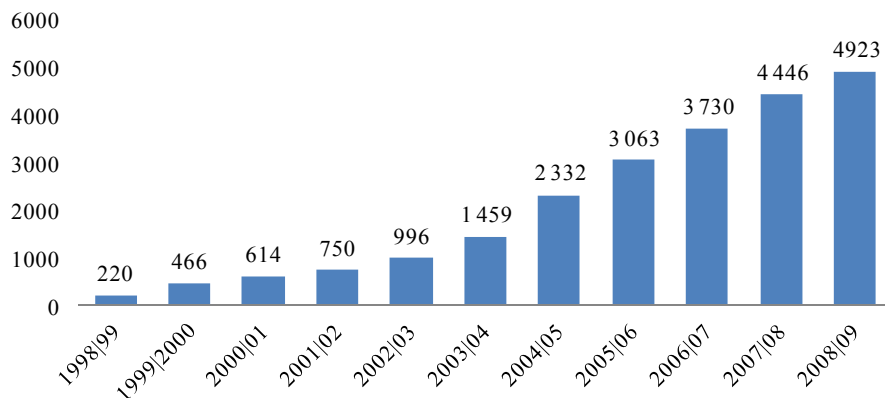
W tym samym roku do Polski przyjechało 4809 osób. Uniwersytet Warszawski gościł ich największą liczbę – 407 osób. Zaraz za nim znalazł się Uniwersytet Jagielloński z liczbą 395 studentów. 229 beneficjentów skorzystało z oferty Uniwersytetu Wrocławskiego, dając mu trzecie miejsce pod względem najczęstszych wyborów. Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu przyjął 85 osób, zajmując 20. miejsce w kraju.

Polska to najczęstszy wybór Hiszpanów. W roku akademickim 2008/2009 przyjechało tu 877 osób. Cieszy się popularnością również wśród studentów z Turcji (865 skorzystało z oferty i przyjechało do naszego kraju). Także uczelnie z Niemiec i Francji nawiązały silną współpracę z uczelniami w Polsce – odpowiednio 677 oraz 581 stypendystów przyjechało w ramach programu Erasmus właśnie z tych krajów.

Wykresy przedstawione na rys. 1 i 2 przedstawiają liczbę osób biorących udział w programie w latach 1998-2009, które odpowiednio przyjeżdżają do Polski lub z niej wyjeżdżają. Tendencja, którą wykazują, to tendencja wzrostowa, co oznacza, że coraz więcej polskich studentów decyduje się na wyjazd, jak również, że Polska staje się z roku na rok coraz ciekawszym i atrakcyjniejszym miejscem dla osób z zagranicy. Największy wzrost liczby osób zarówno wyjeżdżających na stypendium z Polski, jak i przyjeżdżających do naszego kraju możemy zaobserwować w roku akademickim 2004/2005, co bez wątpienia jest wynikiem przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w maju 2004 r. Jednakże Polska nie należy do dziesiątki najpopularniejszych miejsc wybieranych przez studentów przyjeżdżających²⁶.

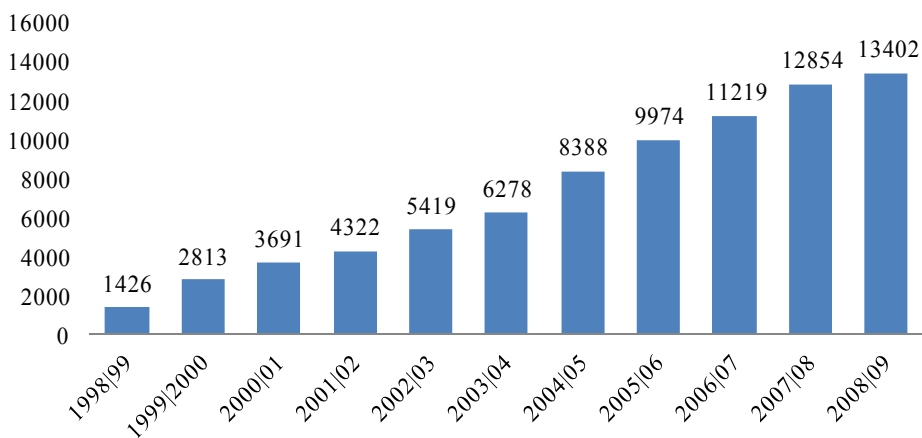
W roku akademickim 2007/2008 na przyjazd do Polski zdecydowało się 4446 osób, co stanowiło aż 19% więcej niż w roku poprzednim. Podobnie jest z wyjazdami polskich studentów, w tymże roku w programie wzięły udział 12 854 osoby, co stanowiło 14,6% więcej niż w roku poprzednim. W następnym roku wyjechały z Polski 13 402 osoby. Można zaobserwować coraz mniejszą dynamikę zmian, jednak nadal widoczna jest tendencja wzrostowa. Polska w roku akademickim 2008/2009 zajęła 5. miejsce na 31 możliwych pod względem liczby wyjeżdżających studentów. Liczba studentów wyjeżdżających z państw zajmujących pierwsze miejsca według tego kryterium (Francja, Niemcy,

²⁶ Opracowanie własne na podstawie danych *Lifelong Learning Programme The Erasmus Programme. Statistical Overview 2008/2009*, http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc82_en.htm, stan na grudzień 2010.

Rys. 1. Przyjazdy zagranicznych studentów do Polski w ramach programu Erasmus w latach 1998-2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportu: Erasmus w Polsce w roku akademickim 2008/2009. Przyjazdy zagranicznych studentów na studia.

Rys. 2. Wyjazdy studentów z Polski na uczelnie zagraniczne w ramach programu Erasmus w latach 1998-2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z raportu: Erasmus w Polsce w roku akademickim 2008/2009. Wyjazdy studentów na studia.

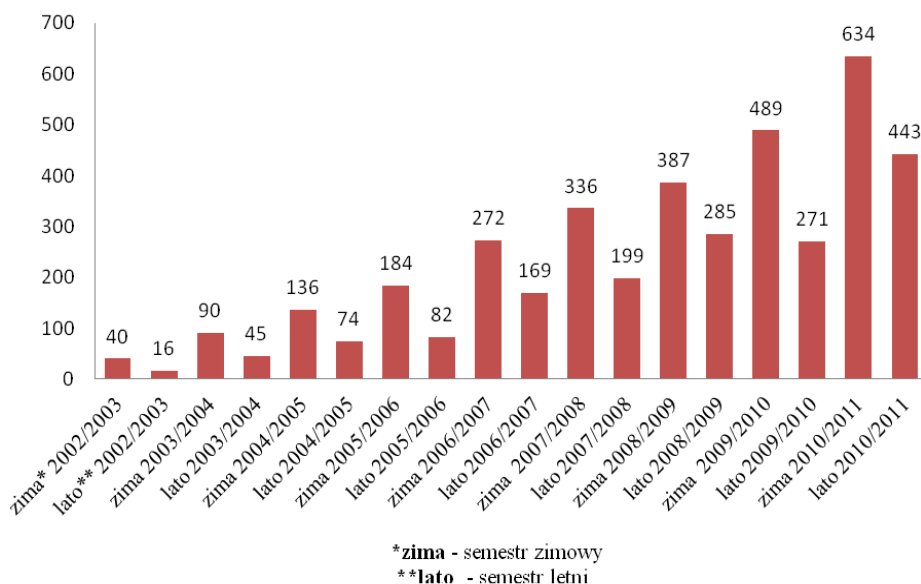
Hiszpania) przekracza liczbę 27 000 osób rocznie, dlatego przy porównaniu z Polską należy wziąć pod uwagę ich ogólną liczbę ludności. Po zestawieniu liczby studentów wyjeżdżających z danego kraju z ich całkowitą liczbą Polska nadal znajduje się w tyle za pozostałymi państwami Unii. Pomijając najmniejsze państwa, takie jak Luksemburg czy Liechtenstein, z których każde ma jedynie jedną instytucję szkolnictwa wyższego, należy stwierdzić, że Austria uzyskała w roku 2008/2009

najlepsze wyniki pod względem mobilności studentów (aż 1,73% skorzystało z wymiany). 21 krajów uzyskało wynik powyżej średniej (0,91%), Polska z wynikiem 0,62% znalazła się poniżej średniej. Wśród dziesiątki państw razem z Polską znalazły się takie kraje, jak Wielka Brytania, Irlandia, Dania oraz Turcja²⁷.

5. Program Erasmus na wrocławskich uczelniach

W poszczególnych semestrach, poczynając od roku akademickiego 2002/2003, kończąc na roku bieżącym (2010/2011), można zaobserwować wyraźną tendencję wzrostową ogólnej liczby studentów przyjeżdżających do Wrocławia w ramach programu Erasmus (z lekkim załamaniem w semestrze letnim 2009/2010), zob. rys. 3.

Na rysunku 3 istotnym elementem, o którym należy wspomnieć, jest fakt, iż otrzymane z uczelni dane dotyczyły liczby osób przebywających na stypendium Erasmus w poszczególnych semestrach. Należy więc wziąć pod uwagę okoliczność, iż niektórzy studenci realizowali swoje stypendium przez dwa semestry, tak więc liczba osób, które faktycznie przyjechały w danym roku akademickim do Wrocławia, jest stosunkowo mniejsza.

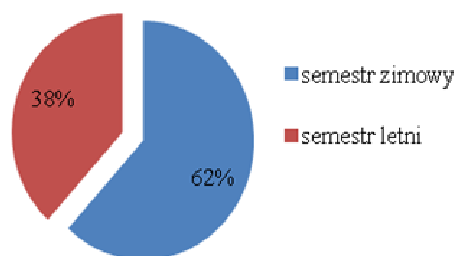

Rys. 3. Liczba stypendystów programu Erasmus przyjeżdżających do Wrocławia w poszczególnych semestrach od roku akademickiego 2002/2003

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez wrocławskie uczelnie.

²⁷ Tamże.

Zauważalny jest też znaczny wzrost liczby osób wybierających jako miejsce docelowe swojego stypendium Wrocław – poczynając od 56 przebytych semestrów w pierwszym z analizowanych okresów, przez 210 w roku akademickim 2004/2005 (pierwszy rok akademicki po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej), aż do 1077 zrealizowanych semestrów stypendium w bieżącym roku. Poczynając od dwucyfrowej liczby na początku interesującego nas okresu, z biegiem czasu została osiągnięta liczba o prawie 2000% większa, sięgająca prawie 1100 osób. Równocześnie można prognozować, iż liczba ta będzie się w kolejnych latach stale zwiększać (choćby za sprawą Euro 2012, które z pewnością przyciągnie do Wrocławia wiele młodych osób kuszonych perspektywą udziału w organizacji mistrzostw).

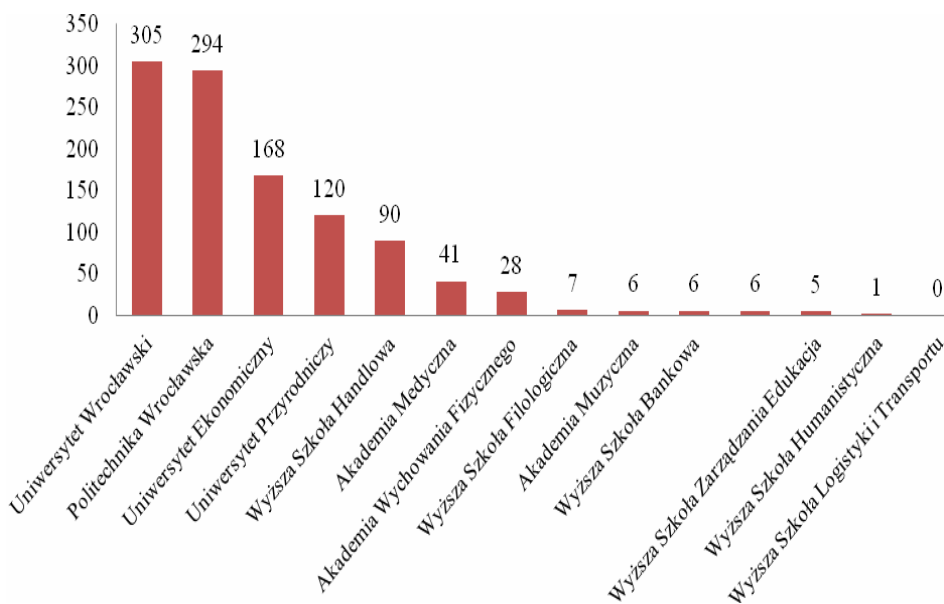
Rys. 4. Łączna liczba stypendystów programu Erasmus we Wrocławiu w latach 2002/2003-2010/2011 z podziałem na semestr letni i zimowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych poszczególnych uczelni we Wrocławiu.

Wartym uwagi zjawiskiem jest tendencja do wybierania semestru zimowego jako terminu docelowego wyjazdu (rys. 4). Prawie 2/3 z ankietowanych osób przebywało na stypendium w pierwszym semestrze danego roku akademickiego (62%). Niewiele ponad 1/3 spośród wszystkich osób przyjechało do Wrocławia w drugim semestrze. Liczba ta będzie jeszcze mniejsza, jeżeli uwzględnimy, iż niektóre osoby realizowały swoje stypendium w okresie rocznym, tak więc tak naprawdę na lato przyjeżdża do naszego miasta jeszcze mniej „nowych” stypendystów. Przyczyn takiego stanu rzeczy może być kilka: rozbieżności między początkiem i końcem poszczególnych semestrów w różnych krajach biorących udział w programie a polskim harmonogramem zajęć; pora roku (polska złota jesień oraz biała zima – coś nowego dla części studentów, zwłaszcza tych pochodzących z krajów o cieplejszych klimatach, jak Turcja i Hiszpania); konieczność załatwiania formalności oraz zaliczania minimów programowych na ojczystej uczelni po powrocie ze stypendium.

Na podstawie uzyskanych danych przedstawionych na rys. 5 należy stwierdzić, że najwięcej stypendystów Programu Erasmus we Wrocławiu w roku akademickim 2010/2011 uczyło się na Uniwersytecie Wrocławskim (305), co stanowi 28,3% ogólnej liczby stypendystów. Uczelnia ta co roku jest w stanie zagwarantować cie-

kawą i szeroką ofertę dla studentów przyjeżdżających. Ma również sporą liczbę umów dwustronnych z wieloma uczelniami w Europie, co sprawia, że informacja o tej właśnie uczelni dociera w najróżniejsze miejsca, powodując napływ coraz większej grupy studentów. Nie bez znaczenia jest również wielkość samej uczelni oraz liczba wydziałów – na Uniwersytecie Wrocławskim w roku 2009/2010 kształciło się ogółem 34 621 studentów, co czyni tę uczelnię największą jednostką syntaktyczną we Wrocławiu. Na drugim miejscu klasyfikuje się Politechnika Wrocławska z wynikiem 294 studentów (27,3% ogółu) oraz ogólną liczbą studentów w roku akademickim 2009/2010 bliską 33 000. Dobrym rezultatem może się pochwalić również Uniwersytet Ekonomiczny, do którego w badanym okresie przyjechało 168 studentów z różnych krajów (15,6% ogółu przyjezdnych). Biorąc pod uwagę dużo mniejszą liczbę studentów krajowych (18 174 w analogicznym do poprzednich okresie), należy stwierdzić, że uczelnia wypada nawet lepiej, porównując stosunek liczba studentów – liczba stypendystów a ogólna liczba studentów (wskaźnik 0,92% przy wyniku 0,88% dla Uniwersytetu Wrocławskiego oraz 0,89% dla Politechniki Wrocławskiej).

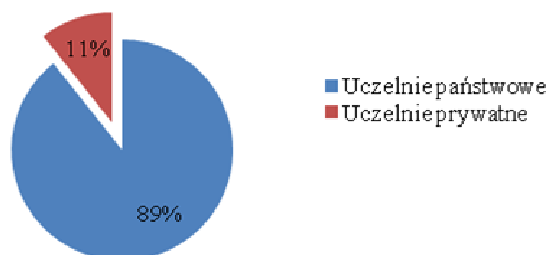

Rys. 5. Liczba stypendystów według szkół w roku akademickim 2010-2011 we Wrocławiu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez wrocławskie uczelnie wyższe.

Najlepiej spośród uczelni prywatnych wygląda sytuacja w Wyższej Szkole Handlowej we Wrocławiu, do której w badanym okresie przyjechało 90 studentów.

Nie należy jednak zapominać, że tak samo jak w przypadku wcześniej omawianych uczelni tutaj również duże znaczenie ma fakt, iż jest to największa uczelnia prywatna spośród badanych (według informacji pozyskanych ze stron internetowych poszczególnych jednostek). W tym przypadku jednak wskaźnik, który został zdefiniowany powyżej, wynosi jedynie 0,26% (studenci przyjeżdżający w stosunku do ogółu studentów).

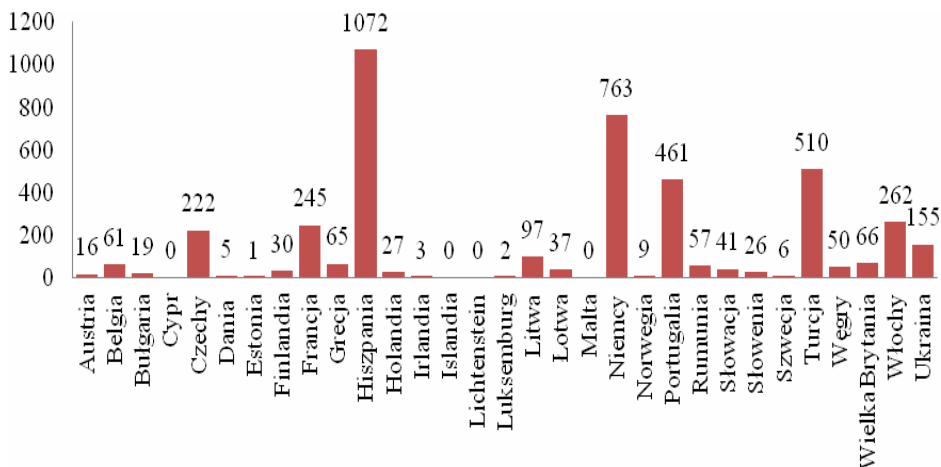
Rys. 6. Studenci Programu Erasmus we Wrocławiu w roku akademickim 2010/2011 z podziałem na uczelnie publiczne i niepubliczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez uczelnie we Wrocławiu.

Zdecydowaną przewagę w przyjmowaniu Erasmusów przez uczelnie publiczne we Wrocławiu pokazuje rys. 6. Według uzyskanych w badaniu danych jedynie 11% przyjezdnych jako uczelnię partnerską wybrało szkołę prywatną, zdecydowana większość, prawie 90%, kształciła się na uczelniach publicznych.

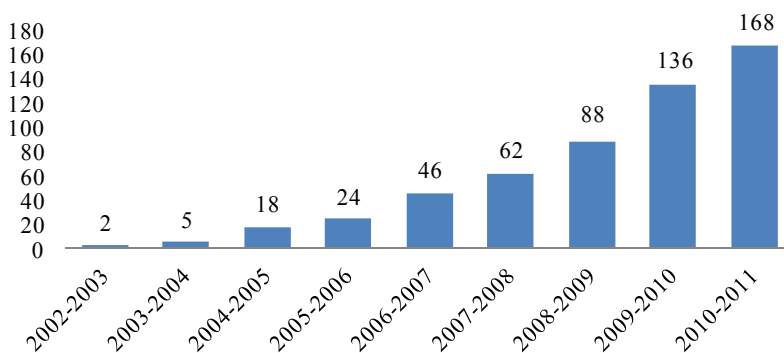
Jak obrazuje rys. 7, największą grupą narodowościową przyjeżdżającą do Polski w ramach programu Erasmus są Hiszpanie (1072 osoby w badanym okresie, co stanowi 24,88% ogółu przyjezdnych), Niemcy (763 osoby, 17,71%). Dużym zainteresowaniem nasz kraj cieszy się również wśród studentów z ciepłej Turcji (510 osób, 11,84%) oraz Portugalii (461 osób, 10,7%). Może to wynikać z tego, że Polska jest jednym z najbardziej konkurencyjnych cenowo państw w Europie, a zarazem ma stosunkowo bogatą ofertę edukacyjną. Wielu Europejczyków pragnie także w ten sposób zwiedzić i poznać Europę Środkowo-Wschodnią. Istnieje również dość duża grupa krajów, z których studenci przyjeżdżają do nas bardzo rzadko.

Przyczyną takiej sytuacji może być to, iż są to kraje małe (Cypr, Malta, Liechtenstein, Austria) bądź też znajdujące się w bliskim sąsiedztwie Polski, dla których jest ona krajem mało atrakcyjnym ze względu na podobieństwo kulturowe (Słowenia, Słowacja), lub funkcjonują negatywne skojarzenia z Europą Wschodnią, co powoduje, iż studenci m.in. z Holandii, Finlandii, Danii, Wielkiej Brytanii jako kraj docelowy wolały wybierać kraje Europy Zachodniej. Jest to więc ogromne wyzwanie zarówno dla władz Wrocławia, poszczególnych uczelni, jak i samych wrocławskich studentów, aby wzbudzić zainteresowanie także u tych potencjalnych stypendystów.

Rys. 7. Narodowość studentów programu Erasmus przyjeżdżających do Polski od roku akademickiego 2002/2003 do roku 2010/2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez uczelnie we Wrocławiu.

Rys. 8. Liczba studentów programu Erasmus na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu w latach akademickich 2002/2003-2010/2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu.

Z roku na rok liczba studentów przyjeżdżających na Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu się zwiększa, przy zachowaniu wysokiej dynamiki wzrostu. Wyróżnić pod tym względem można rok akademicki 2009/2010, kiedy to dynamika ta osiągnęła pułap 65% w porównaniu z rokiem poprzednim. Jest to najwyższa dynamika wśród pięciu największych uczelni Wrocławia. Na uwagę zasługuje również to, że jedynie Uniwersytet Ekonomiczny i Politechnika Wrocławska notują stały wzrost liczby przyjeżdżających na wymianę studentów, na pozostałych uczel-

niach liczba ta ulega wahaniom. Uniwersytet Ekonomiczny stara się te dobre wyniki utrzymać, stale wzbogacając ofertę wykładów w języku angielskim, niemieckim, wprowadzając przedmioty w języku hiszpańskim czy też rosyjskim, jak również polepszając organizację wymiany i organizując wiele ciekawych zajęć dla przyjeżdżających osób. Studenci coraz częściej wybierają UE również ze względu na pozytywne opinie studentów uczestniczących w wymianach w latach poprzednich.

6. Podsumowanie

Unia Europejska, starając się zbudować gospodarkę innowacyjną, kładzie duży nacisk na kapitał ludzki. Każda nowa strategia UE coraz mocniej podkreśla istotę nauki i ustawicznego kształcenia. Unia, starając się wyposażyć swoich obywateli w kompetencje i umiejętności potrzebne europejskiej gospodarce, a także starając się zbudować społeczeństwo innowacyjne, promuje jego ciągłą mobilność. Od 1987 r., czyli od roku powstania programu Erasmus, imponująca liczba studentów skorzystała z jego oferty. Inicjatywa ta wyraźnie jednoczy Europę, dając niejednokrotnie jedyną w życiu szansę spędzenia dłuższego czasu za granicą. Bardzo dobrze wypełnia założony cel strategiczny Unii, umożliwiając jej obywatelom rozwój osobisty oraz podniesienie kwalifikacji zawodowych.

Przeprowadzone badanie pokazuje, jak dynamicznie w ciągu ostatnich lat program Erasmus rozwija się w Polsce i we Wrocławiu. Coraz więcej studentów z zagranicy decyduje się na przyjazd do Wrocławia. Znaczną szansą na promocję miasta i zachęcenie dzięki temu potencjalnych stypendystów do wybrania właśnie Wrocławia będą bez wątpienia organizowane w przyszłym roku mistrzostwa Euro 2012. Tendencja wzrostowa powinna się więc dalej utrzymywać.

Ważne jest, aby nie zaprzepaścić szansy, jaką daje miastu przyjazd studentów zagranicznych. Niejednokrotnie osoby te, decydując się na powrót do danego kraju, na dłużej lub krócej, przekazują dalej swoim bliskim informacje oraz wrażenia dotyczące swojego pobytu. Reklama drogą bezpośrednią, przez polecenie miasta innym, jest najlepszym środkiem przekazu informacji użytecznych z punktu widzenia promocji miasta i rozwoju turystyki. Warto w tym miejscu wspomnieć, że Wrocław w 2016 r. będzie nosił miano Europejskiej Stolicy Kultury. Hasło promocyjne: *Wrocław – miasto spotkań*, idealnie odzwierciedla klimat miasta: dynamicznie rozwijające się, odwiedzane rokrocznie przez rzesze obcokrajowców. Do pełnej realizacji tego hasła nie wystarczą jednak tylko słowa. Władze miasta powinny ukierunkować swoje działania również na studentów zagranicznych. Istotną informacją w tej kwestii może być to, iż większość studentów zagranicznych przyjeżdża do Wrocławia w semestrze zimowym (62%). Mając tę informację na uwadze, zarówno miasto, jak i uczelnie mogą lepiej dostosować swoją ofertę do potrzeb studentów z zagranicy.

Przeprowadzone badanie pokazało również znaczne dysproporcje między liczbą studentów zagranicznych przyjeżdżających na studia do uczelni publicznych (89% spośród ogółu) względem uczelni prywatnych (11%). Należy również zauważyć, że największą grupą studentów z zagranicy są studenci z Hiszpanii, Portugalii, Niemiec czy też Turcji. Niepokojące jest jednak to, iż Wrocław jest rzadko wybierany jako miejsce docelowe przez studentów krajów zamożniejszych, bardziej uprzemysłowionych, niebędących naszymi sąsiadami (np. Finlandia, Norwegia, Holandia, Austria). Przed Wrocławiem stoi zatem wyzwanie, aby zmienić ten wizerunek i zachęcić również studentów z krajów najbardziej rozwiniętych do spędzenia swojego stypendium w tym mieście. Powyższa analiza może stanowić pewne odniesienie i punkt wyjścia do osiągnięcia tego celu.

Literatura

- „Runda selekcyjna 2009. Program Comenius – Partnerskie Projekty Szkół” sporządzony przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji, Narodowa Agencja Programu „Uczenie się przez całe życie”.
Borowiec J., Wilk K., *Integracja europejska*, AE, Wrocław 2005.
Plachecka J., *Ogólne informacje o Programie Comenius*, [w:] *Z Comeniusem dookoła Europy w ramach europejskiego programu edukacyjnego Uczenie się przez całe życie*, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2009.
Program „Uczenie się przez całe życie”. COMENIUS edukacja szkolna, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Narodowa Agencja Programu „Uczenie się przez całe życie”.
Raport: *Erasmus w Polsce w roku akademickim 2008/2009. Wjazdy studentów na studia. Przyjazdy zagranicznych studentów na studia*.
Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, DzU 2004, nr 256, poz. 2572 z późn. zm.

Źródła internetowe

- <http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme>, 01.2011.
<http://circa.europa.eu>, 09.2006.
<http://www.esib.org/>, 14.02.2010.
<http://ec.europa.eu/education/erasmus>, 09.2010.
www.comenius.org.pl, 01.03.2011.
<http://leonardo.org.pl>, 01.03.2011.
http://eacea.ec.europa.eu/lfp/grundtvig/grundtvig_en.php, 03.2011.
<http://www.llp.org.pl>, 13.03.2011.
www.frse.org.pl, 13.03.2011.
<http://grundtvig.org.pl/>, 03.2011.
<http://www.erasmus.org.pl>, 13.03.2011.

ERASMUS – NEW DIMENSION OF STUDYING. IMPLEMENTATION OF LLP ERASMUS AT WROCLAW'S UNIVERSITIES IN 2002-2011

Summary: The article presents the EU Lifelong Learning Programme. It mainly concentrates on one of its components – the Erasmus Programme. The purpose of this article is to demonstrate the implementation of the programme at Wrocław's universities. To achieve it the data on the arrivals and departures of students participating in the programme were gathered. The article shows the dynamics of the number of foreign students that come to Wrocław, including countries of their origin, by comparing the statistical data obtained during the research. The first part of the research provides general remarks on the programmes that are included in LLP. Subsequently, statistical data on the programme in Poland are presented. Then, based on the data obtained from Wrocław's universities (questionnaires filled in by universities), information is analyzed and the attempt to systematize the observed trends and phenomena is made.

Keywords: Lifelong Learning Programme, Erasmus Programme, Wrocław's universities.